

**THE SYMPTOM EXPERIENCE AND SELF CARE
IN THAI WOMEN WITH CERVICAL CANCER
RECEIVING TREATMENT**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY (NURSING)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2008

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

THE SYMPTOM EXPERIENCE AND SELF CARE IN THAI WOMEN WITH CERVICAL CANCER RECEIVING TREATMENT

**BUALUANG SUMDAENGRIT 4537294 NRNS/D
Ph.D. (NURSING)**

THESIS ADVISORS: SOMCHIT HANUCHARURNKUL, Ph.D., MARYLIN J. DODD, Ph. D., FAAN., SARIKAPAN WILAILAK, M.D., KANAUNGKIT PONGTHAVORNKAMOL, Ph.D., THAVATCHAI VORAPONGSATHORN, Ph.D.

ABSTRACT

Cervical cancer has been increasing and has become a major health problem in Thailand. Being diagnosed with cancer and experiencing various symptoms and side effects of treatment is a stressful situation. Thus, health care providers need to understand symptom experience and self care in these women to give good care.

The purposes of this prospective study were to examine the pattern, relationships, and factors predicting changes in symptom experience and self care in Thai women receiving treatment for cervical cancer. The Symptom Management Model was used as a conceptual framework. One hundred and ninety women were recruited from four hospitals: 1 hospital affiliated university, 2 military hospitals, and 1 hospital under the National Cancer Institute. Participants were asked to complete four questionnaires: the Memorial Symptom Assessment Scale, the Self Care Diary, the Sense of Coherence (SOC) – 13, and the Demographic, Disease, and Treatment Questionnaires. Data were collected at pre, middle, and one month post treatment. Description, correlation, and linear mixed models were used to analyze these data.

The results showed the patterns of symptom experience: symptom occurrences, frequency, intensity, and distress and number of self-care behaviours increased for a period and then declined. Interestingly, self-care effectiveness was altered in the opposite direction, decreasing and then increasing. Each component of symptom experience was positively interrelated, whereas a number of self-care behaviours were negatively correlated with self-care effectiveness. Factors significantly related to symptom experience were age, SOC, type of treatment, and financial status. Meanwhile, living arrangement, marital status, family caregivers, and education had no correlation with symptom experience. Factors significantly related to self care were education, SOC, type of treatment, and financial status but age, living arrangement, marital status, and family caregivers had no correlation with self care. Predicting factors for symptom experience were type of treatment, SOC, living arrangement, and education. Meanwhile, age, marital status, family caregivers, and financial status could not predict symptom experience. Similar to self care, predicting factors for self care were SOC, type of treatment, and financial status. However, age, education, marital status, family caregivers, and living arrangement could not predict self care.

These findings indicate that the Symptom Management Model can partially provide an empirical explanation of symptom experience and self care in Thai women with cervical cancer and provide options for better intervention with individuals with cervical cancer receiving treatment. The use of this framework is recommended for further experimental study with patients who have other types of cancer.

KEY WORDS: SYMPTOM EXPERIENCE/SELF CARE/ CERVICAL CANCER

228 pp.

ประสบการณ์ของอาการและการดูแลตนเองที่เกิดจากมะเร็งปากมดลูกและการรักษาในสตรีไทย
(THE SYMPTOM EXPERIENCE AND SELF CARE IN THAI WOMEN WITH
CERVICAL CANCER RECEIVING TREATMENT)

บัวหลวง สำแดงฤทธิ 4537294 NRNS/D

ปร.ด. (การพยาบาล)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สมจิต หนูเจริญกุล, Ph.D., MARYLIN J. DODD, Ph.D.,
FAAN, สฤกพรพรรณ วิไลลักษณ์, M.D., คณิงนิจ พงศ์ถาวรกุล, Ph.D., ชวิชัย วรพงศธร, Ph.D.

บทคัดย่อ

มะเร็งปากมดลูกเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญของประเทศไทย สตรีที่เป็นมะเร็งปากมดลูกต้องเผชิญกับภาวะเครียดจากโรคและอาการข้างเคียงต่างจากการรักษา ตั้งแต่ได้รับการวินิจฉัยจนกระทั่งสิ้นสุดการรักษา การศึกษาประสบการณ์ของอาการต่างๆที่ผู้ป่วยต้องเผชิญและการดูแลตนเองระหว่างที่มีอาการเหล่านั้น นับว่าเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดกิจกรรมการพยาบาลเพื่อลดอาการข้างเคียงต่างๆที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษาแบบติดตามไปข้างหน้านี้ เป็นการศึกษารูปแบบการเปลี่ยนแปลงของอาการและการดูแลตนเอง ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านบุคคล สุขภาพและสิ่งแวดล้อมกับประสบการณ์ของอาการและการดูแลตนเอง โดยใช้กรอบแนวคิดของการจัดการกับอาการของคอร์ดีและคณะ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยหญิงที่เป็นมะเร็งปากมดลูกรายใหม่ จำนวน 190 คนที่มารับการรักษาในโรงพยาบาล 4 แห่งและมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล โรคและการรักษา แบบสอบถามความเข้มแข็งในการมองโลก แบบประเมินอาการจากโรคและการรักษา และแบบสอบถามพฤติกรรมดูแลตนเอง เก็บข้อมูล 3 ครั้ง ตั้งแต่ก่อนรับการรักษา ระหว่างและภายหลังการรักษาครบ 1 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติบรรยาย ความสัมพันธ์เพียร์สันและลิเนียร์ มิกซ์ โมเดล โปรแกรม SPSS 15.00

ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของประสบการณ์ของอาการและจำนวนพฤติกรรมดูแลตนเอง มีรูปแบบการเปลี่ยนแปลงเป็นรูปโค้งคว่ำ ในขณะที่ประสิทธิภาพของการดูแลตนเองมีรูปแบบการเปลี่ยนแปลงเป็นรูปโค้งหงาย นอกจากนี้แต่ละองค์ประกอบของประสบการณ์ของอาการและจำนวนพฤติกรรมดูแลตนเอง ยังมีความสัมพันธ์ทางบวกซึ่งกันและกัน ในขณะที่ประสิทธิภาพของการดูแลตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรข้างต้น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับองค์ประกอบของประสบการณ์ของอาการ ได้แก่ อายุ ความเข้มแข็งในการมองโลก ชนิดของการรักษาและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การศึกษา ความเข้มแข็งในการมองโลก ชนิดของการรักษา และเศรษฐกิจ ยังมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการดูแลตนเองด้วย ส่วนปัจจัยที่ทำนายประสบการณ์ของอาการทั้ง การรับรู้ การประเมิน และการตอบสนองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ชนิดของการรักษา ความเข้มแข็งในการมองโลก สถานะที่อยู่ขณะรักษา และการศึกษา ขณะที่ปัจจัยที่ทำนายการดูแลตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความเข้มแข็งในการมองโลก ชนิดของการรักษา และเศรษฐกิจ

ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่ากรอบแนวคิดของการจัดการกับอาการของคอร์ดีและคณะ สามารถอธิบายประสบการณ์ของอาการและการดูแลตนเองในสตรีที่เป็นมะเร็งปากมดลูกได้บางส่วน บุคลากรในทีมสุขภาพควรตระหนักถึงรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของอาการและการดูแลตนเอง รวมถึงปัจจัยที่สามารถทำนายองค์ประกอบของอาการและการดูแลตนเอง การศึกษาซ้ำโดยใช้กรอบแนวคิดนี้ในผู้ป่วยมะเร็งชนิดอื่นและการศึกษาเชิงทดลองต่อไป

คำสำคัญ: ประสบการณ์ของอาการ การดูแลตนเอง มะเร็งปากมดลูก

228 หน้า